

نگاهی به آثار و مقاله‌شناسی استاد علی اصغر فقیهی

استاد علی اصغر فقیهی (۱۲۹۲ - دوم آذرماه ۱۳۸۲) در یکی از محله‌های قدیم قم، به دنیا آمد. تحصیلات خود را در مدارس علوم دینی تا دوره سطح دنبال کرد. پس از تأسیس دانشگاه تهران، در آزمون ورودی دانشکده معقول و منقول، در رشته ادبیات پذیرفته می‌شود و در محضر استادان فرهیخته و نام‌آوری چون استاد میرزا محمود شهابی، استاد بدیع‌الزمان فروزانفر، نصرالله فلسفی، عبدالعظیم قریب، استاد احمد بهمنیار و سیداحمد کسروی بهره‌ها می‌گیرد. پس از فارغ‌التحصیلی، در کسوت دبیر ادبیات به قم بازمی‌گردد و سی سال در دبیرستان حکیم نظامی قم به تدریس می‌پردازد.

استاد فقیهی تألیفات و تحقیقات ارزشمندی در حوزه تاریخ و مذهب و قم‌شناسی دارد که برخی از آثار او از منابع دست اول تحقیق

محمد رضا رهبریان

چکیده: استاد علی اصغر فقیهی، صاحب تألیفات ارزشمندی در حوزه تاریخ، مذهب و قم‌شناسی است که برخی از آثار او از منابع دست اول تحقیق محسوب می‌شود. نویسنده در نوشتار حاضر، نخست، کتاب‌شناسی آثار چاپ شده و آثار پراکنده و منتشر نشده وی را معرفی می‌نماید. در ادامه، مقاله‌های نوشته شده توسط فقیهی را برشمرده و در نهایت، مقاله‌هایی که درباره ایشان به رشته تحریر درآمده‌اند را معرفی می‌نماید.

کلیدواژه: علی اصغر فقیهی، معرفی آثار، کتاب‌شناسی آثار علی اصغر فقیهی.

۷. حج، آن‌طور که من رفتم؛ قم: مطبوعاتی حکمت، چاپ اول، آذرماه ۱۳۴۶ ش، مصور، ۱۳۶ صفحه.
۸. شاهنشاهی عضدالدوله دیلمی؛ قم: انتشارات مطبوعاتی اسماعیلیان، چاپخانه حکمت، چاپ اول ۱۳۴۷ ش، ۳۹۸ صفحه، تهران، نشر پرتو، چاپ اول ۱۳۷۲ ش، با عنوان (فرمانروایی عضدالدوله دیلمی)، ۳۸۲ صفحه.
۹. تاریخ مذهبی قم؛ قم: انتشارات اسماعیلیان، چاپ اول ۱۳۵۰ ش، ۳۹۶ صفحه، با ۴۸ تصویر، چاپ دوم ۱۳۷۸ ش، انتشارات زائر (آستانه مقدسه حضرت معصومه) با تجدید نظر و اضافات، ۵۱۸ صفحه و ۱۱۲ تصویر.
۱۰. آل بویه و اوضاع زمان ایشان؛ تهران: انتشارات صبا، چاپ اول ۱۳۵۷ ش، ۹۱۴ صفحه، چاپ دوم، ۱۳۶۵ ش، ۹۱۲ صفحه، انتشارات صبا، چاپ سوم، انتشارات صبا ۱۳۷۷.
۱۱. وهابیان (عقاید و تاریخ فرقه وهابی)؛ تهران: کتابفروشی صبا، چاپ اول ۱۳۵۲ ش، ۲۹۲ صفحه، چاپ دوم ۱۳۶۴ ش، انتشارات صبا، چاپ سوم ۱۳۶۶ ش با تجدید نظر و اضافات، انتشارات صبا، چاپ چهارم، انتشارات صبا ۱۳۷۷.
۱۲. ترجمه کتاب شریف نهج البلاغه؛ تهران: انتشارات صبا، چاپ اول ۱۳۷۴ ش، ۸۹۴ صفحه، چاپ سوم، انتشارات صبا، ۱۳۷۷.
۱۳. سفرنامه آفریقا؛ قم: انتشارات زائر، چاپ اول ۱۳۷۹ ش، ۳۰۳ صفحه، مصور.
۱۴. آل بویه؛ تهران: سمت، چاپ اول ۱۳۷۸ ش.

آثار پراکنده و منتشر نشده

- ادبیات ایران در قرن اول و دوم هجری.
- نهضت نجف در جنگ بین الملل، ترجمه از عربی.
- تاریخ کشورهای عربی بعد از جنگ جهانی اول.
- نویسندگان بزرگ اسلامی.
- ابومسلم خراسانی.
- تاریخ حبشه.
- محمد رسول الله، ترجمه از عربی، نوشته احمد تیموریک (منتشر نشده).
- سفرنامه استرالیا (منتشر نشده).
- سفرنامه شرق آسیا (منتشر نشده).
- تاریخ اجتماعی قم (منتشر نشده).
- خاطرات (دست نوشته).
- تأثیر ایرانیان در بسط تمدن اسلامی (پایان نامه).

* * *

و پژوهش محسوب می‌شود. در سال ۱۳۸۷ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی تهران، مراسم بزرگداشتی برای وی برگزار کرد و قرار است یادنامه ایشان به زودی توسط انجمن آثار و مفاخر فرهنگی منتشر شود.

کتابشناسی آثار

۱. تاریخ و عقاید وهابیان؛ قم: کتابفروشی سید عبدالحسین کتابچی، چاپ اول ۱۳۲۳ ش، ۷۰ صفحه.
۲. دستورهای املا و انشا؛ قم: انتشارات اسماعیلیان، چاپ اول ۱۳۳۰ ش، ۱۶۸ صفحه - چاپ دوم، ۱۳۴۲ ش، انتشارات نوین، چاپ ششم ۱۳۷۷ ش، انتشارات باورداران.
۳. جغرافیای کشورهای اسلامی و تاریخ اسلام؛ قم: سازمان دین و دانش، کتابفروشی برقی، چاپ اول ۱۳۳۴ ش، ۱۰۲ صفحه.
۴. ترجمه عهدنامه مالک اشتر؛ قم: کتابفروشی علامه قم، چاپ اول، آذرماه ۱۳۴۱ ش، همراه با مقدمات و تعلیقات.
۵. راه خداشناسی یا ترجمه توحید مفضل؛ قم: کتابفروشی علامه قم، چاپ پنجم ۱۳۴۱ ش.
۶. دستور زبان فارسی؛ قم: مطبوعاتی حکمت، چاپ اول مهرماه ۱۳۴۶ ش، ۱۶۶ صفحه، چاپ دوم ۱۳۴۹ ش، انتشاراتی مطبوعاتی اسماعیلیان، چاپ سوم ۱۳۵۲ ش، با اصلاحات و تجدید نظر کامل، انتشاراتی مطبوعاتی اسماعیلیان.

مقاله‌شناسی علی‌اصغر فقیهی

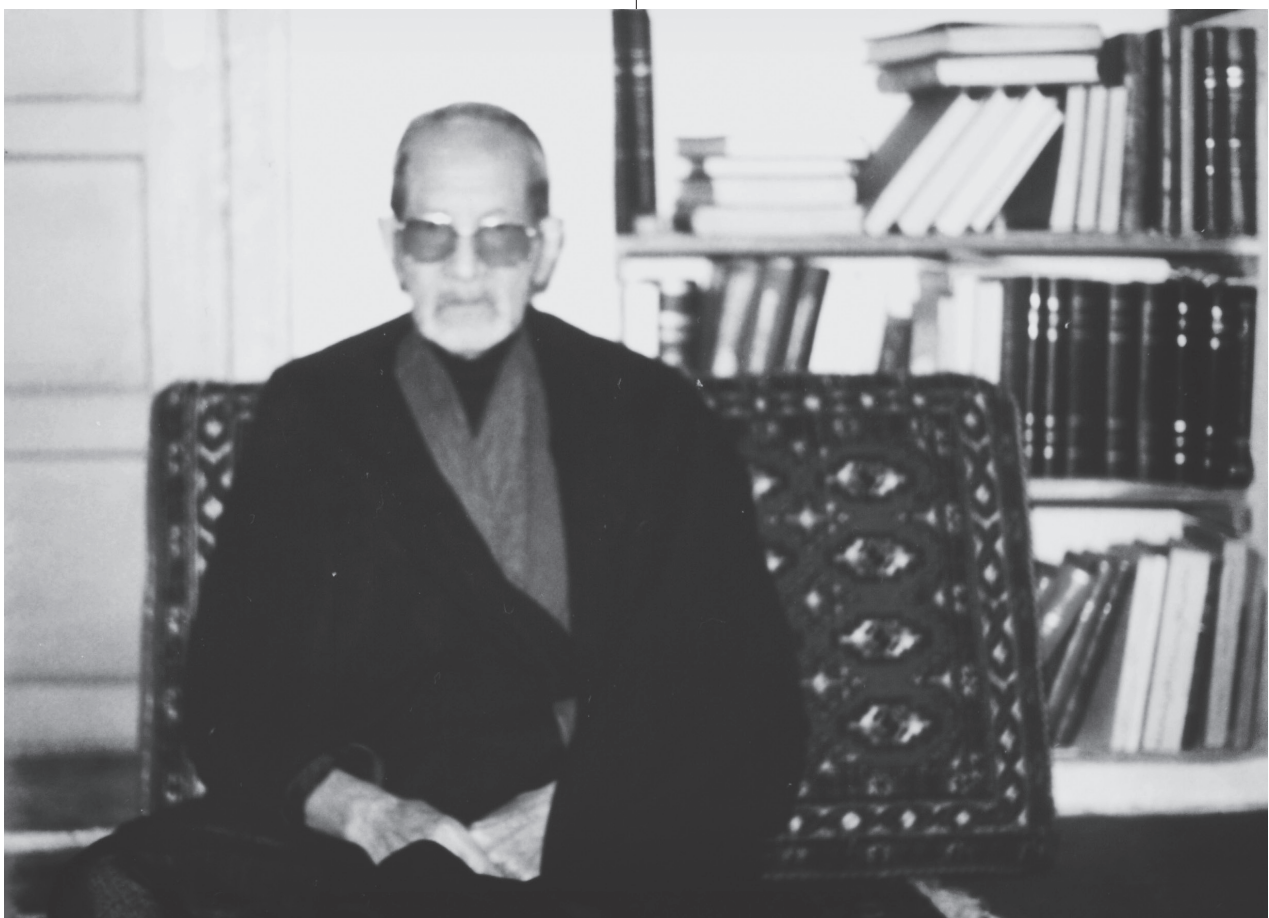
۱. «ایران در جنگ گذشته»، (سلسله مقاله)، استوار، ش ۵۱۹ تا ۵۸۳، سال ۱۳۲۱ تا شهریور ۱۳۲۲، در شصت شماره.
۲. «تاریخ و عقاید وهابیان» (سلسله مقاله)، استوار، ش ۶۰۵ تا ۶۴۱، ۲۹ دی ۱۳۲۲ تا ۷ آبان ۱۳۲۳.
۳. «نهضت نجف در جنگ بین‌الملل»، (سلسله مقاله)، استوار، ش ۵۷۳، ۵۷۴، ۵۷۹، ۵۸۰، تیرماه تا مرداد ۱۳۲۲ و ۶۰۱، ۶۰۲، دی ماه ۱۳۲۲.
۴. «ریاکاری بزرگترین عامل بدبختی ماست» (سلسله مقاله)، استوار، ش ۵۸۶، ۵۸۷، ۵۸۹، ۵۹۰، ۵۹۱، اول مهرماه ۱۳۲۲ تا ۲۱ مهرماه ۱۳۲۲.
۵. «از نماینده خود چه انتظاری داریم»، (سلسله مقاله) استوار، ش ۵۸۷، ۵۸۹، ۵۹۰ و ۴ مهرماه ۱۳۲۲ تا ۱۴ مهرماه ۱۳۲۲.
۶. «نظری به اوضاع جهان» (سلسله مقاله)، استوار، ش ۶۳۲، ۶۳۳ و ۶۳۴، شهریور ۱۳۲۳.
۷. «بحرین» (سلسله مقاله)، استوار، ش ۶۹۵ تا ۷۲۲، اول آذر ۱۲۴ تا ۳۰ خرداد ۱۳۲۶ و ش ۸۳۷، ۲۶ بهمن ۱۳۲۶.
۸. «ابوالحسن علی مسعودی (سرگذشت رجال)»، جلوه، س ۱، ش ۶، آذر ۱۳۲۴، ص ۲۸۸ - ۲۹۱ و ص ۳۴۳ - ۳۴۶.
۹. «کلمه صحیح»، جلوه، س ۱، ۱۳۲۴، ص ۴۱۱ - ۴۱۳ و ص ۴۵۸ - ۴۶۳.
۱۰. «نظری به وضع کنونی کشورهای اسلامی» (سلسله مقاله)، استوار، ش ۷۶۲، ۷۶۵، ۷۶۷، ۷۷۰، ۷۷۲، ۷۷۵، ۷۷۷ و ۷۸۰، ۳۱ فروردین ۱۳۲۶ تا ۴ تیر ۱۳۲۶.
۱۱. «چگونگی نوشتن همزه»، آموزش و پرورش، س ۲۶، ص ۷۱۲ - ۷۲۰.
۱۲. «مطالبی چند راجع به قم»، سالنامه دبیرستان حکیم نظامی، سال تحصیلی ۱۳۲۵ - ۱۳۲۴، چاپ قم، ص ۱ - ۲۲.
۱۳. «بحرین»، سالنامه دبیرستان حکیم نظامی قم، سال تحصیلی ۱۳۲۷ - ۱۳۲۶، چاپ قم، ص ۳۸ - ۴۸.
۱۴. «چند موضوع تاریخی و سیاسی»، سالنامه دبیرستان حکیم نظامی، سال تحصیلی ۱۳۲۷ - ۱۳۲۶، چاپ قم، ص ۷۳ - ۷۶.
۱۵. «مطلبی چند درباره قم»، سالنامه دبیرستان حکمت قم، سال ۱۳۳۷ - ۱۳۳۶، صص ۵ - ۲۷.
۱۶. «تاریخچه قم، قم را بشناسید»، چاپ اداره فرهنگ، ۱۳۲۸: ص ۳۶ - ۵۸.
۱۷. «یمن»، پیکار، ش ۷، شهریور ۱۳۳۵، صص ۶ - ۸ و ۲۱.
۱۸. «مصر و سودان (۱)»، پیکار، ش ۸، مهر ۱۳۳۵، ص ۱۰ - ۱۲.
۱۹. «مصر و سودان (۲)»، پیکار، ش ۱۰، آذر ۱۳۳۵، صص ۱۳ - ۱۶ و ۲۹.
۲۰. «بررسی یک فصل از یک کتاب، یا نمونه‌ای از مسامحات یا اغراض خاورشناسان»، مکتب تشیع، سال اول، ش ۴، تیرماه ۱۳۳۹، صص ۱۲۹ - ۱۴۴.
۲۱. «پرنس میرزا ملکم خان»، در تاریخچه روزنامه نگاری در قم: تألیف احمد رحیمی کاشانی، چاپ ۱۳۴۸، ص ۲۸ - ۳۱.
۲۲. «سخنی چند از شعر و شاعری»، فغان دل (مقدمه دیوان حسنعلی بیگ شاملو معروف به شرر)، تصحیح محمد علی مجاهدی، چاپ دارالعلم قم، سال ۱۳۴۹.
۲۳. «حاشیه‌ای بر بحث عاشورای نخستین»، درس‌هایی از مکتب اسلام، سال یازدهم، ش ۸، مرداد ۱۳۴۹، ص ۲۸ - ۳۰.
۲۴. «نقد عربی در فارسی خسرو فرشید ورد»، راهنمای کتاب، سال سیزدهم، ش ۷-۵ مرداد ۱۳۴۹، ص ۶۶۲ - ۶۷۰.
۲۵. «پاسخ به نقد باستانی پاریزی به کتاب شاهنشاهی عضدالدوله»، راهنمای کتاب، سال سیزدهم، ش ۹-۸، آبان و آذر ۱۳۴۹: ص ۴۹۱ - ۴۹۴.
۲۶. «خلفای عباسی و ارج پادشاهان ایرانی»، کانون، دوره اول، سال ۱۲، ش ۵، مرداد ۱۳۵۱، ص ۱۱ - ۱۸.
۲۷. «پاسخ به نقد جواد ذوالمجدبه به تاریخ مذهبی قم»، راهنمای کتاب، سال هفدهم، ش ۴ - ۵، تیر - شهریور ۱۳۵۳، ص ۴۲۳ - ۴۳۵.
۲۸. «چند نمونه از نثر فارسی قرن‌های اول و دوم هجری»، راهنمای کتاب، سال هفدهم، ۱۳۵۳: ص ۶۰۸ - ۶۱۱.
۲۹. «نقد الغارات» (از ابواسحاق ابراهیم بن محمد ثقفی - تصحیح جلال الدین محدث)، راهنمای کتاب، سال بیستم، ۱۳۵۶، ص ۸۳۷ - ۸۴۸.
۳۰. «گوشه‌هایی از زندگی علما و طلاب در قرن‌های چهارم تا ششم»، محیط ادب، تهران ۱۳۵۸، صص ۱۲۹ - ۱۴۵.
۳۱. «لام الف لا»، آینده، س ۱۲، ش ۱ - ۳، فروردین - خرداد ۱۳۶۵، صص ۶۳ - ۶۴.
۳۲. «تلفظ نام‌های غزالی و کبری در نجم الدین کبری»، آینده، س ۱۲، ش ۷ - ۸، مهر - آبان ۱۳۶۵، ص ۴۸۸.
۳۳. «کلمه مشروطه»، آینده، س ۱۲، ش ۷ - ۸، مهر و آبان ۱۳۶۵، صص ۴۸۸ - ۴۸۹.
۳۴. «نامه‌ها»، کیهان فرهنگی، س ۳، ش ۸، آبان ۱۳۶۵، ص ۳۵.
۳۵. «چوب درخت تاغ»، کیهان فرهنگی، س ۳، ش ۹، آذر ۱۳۶۵، ص ۳۶.

۵۵. «قم در مسیر تاریخ (۳)»، نامه قم، ش ۵ و ۶، بهار و تابستان ۱۳۷۸، ص ۲۶۳ - ۲۸۸.
۵۶. «قم در مسیر تاریخ (۴)»، نامه قم، ش ۷ و ۸، پاییز و زمستان ۱۳۷۸، ص ۱۶۵ - ۲۲۵.
۵۷. «شیخ محمد عبده و شرح نهج البلاغه»، وقف میراث جاویدان، ش ۲۵ - ۲۶، بهار و تابستان ۱۳۷۸، ص ۱۰۳ - ۱۰۵.
۵۸. «پادیاو، واژه‌ای از دل تاریخ»، جوان، دهم آبان ۱۳۷۹، ص ۹.
۵۹. «نقد و بررسی شرح نهج البلاغه محمد عبده»، جمهوری اسلامی، دوم بهمن ۱۳۷۹، ص ۱۱.
۶۰. «قم در مسیر تاریخ (۵)»، (نگاهی به زبان و لهجه مردم قم)، نامه قم، ش ۹، بهار ۱۳۷۹، ص ۱۹ - ۴۶.
۶۱. «تاریخ قم»، دانشنامه جهان اسلام، زیر نظر غلامعلی حداد عادل، ج ۶، تهران: بنیاد دایرةالمعارف اسلامی، چاپ ۱۳۸۰، ص ۲۴۱ - ۲۴۳.
۶۲. «نگاهی به کتاب شرح نهج البلاغه محمد عبده»، جمهوری اسلامی، دوم دی ماه ۱۳۸۰.
۶۳. «شیعه در عصر شریف رضی»، نهج البلاغه، ش ۶، زمستان ۱۳۸۱ و بهار ۱۳۸۲، ص ۸۲ - ۱۰۶.
۶۴. «قم، حضرت معصومه، تولیت آستانه»، شناختنامه قم، جلد اول، قم: نورمطاف، چاپ اول ۱۳۹۰، ص ۱۸۳ - ۲۰۸.
۶۵. «دیروز و امروز قم»، (مجموعه مقالات استاد فقیهی)، گردآوری مرکز قم پژوهی، قم، نورمطاف، چاپ اول ۱۳۹۰، ص ۳۱۰.
۶۶. «خلیج فارس، ارون رود و نام‌های جغرافیایی ایرانی کشور عراق»، پژوهشنامه خلیج فارس، دفتر سوم، به کوشش عبدالرسول خیراندیش و مجتبی تبریزی نیا، تهران: خانه کتاب، ۱۳۹۰، صص ۴۳ - ۶۰.
- مأخذشناسی آثار درباره استاد علی‌اصغر فقیهی**
۱. آینه‌ها: «معرفی کتاب‌های تازه: وهابیان، بررسی و تحقیق گونه‌ای درباره عقاید فرقه وهابی»، آینه‌ها، س ۱۲، ش ۷ - ۸، مهر - آبان ۱۳۵۶، ص ۵۰۷.
۲. اطلاعات: «مورخ برجسته، معلم توانا» (به مناسبت بزرگداشت علی‌اصغر فقیهی در انجمن آثار و مفاخر فرهنگی)، اطلاعات، ۱۳ اسفند ۱۳۸۷، ص ۲۲۸ - ۲۳۱.
۳. افشار، ایرج؛ فهرست مقالات فارسی، ج ۱، تهران: فرانکلین، چاپ اول ۱۳۴۸، صص ۴۸۷، ۵۸۱، ۶۵۶.
۴. _____؛ فهرست مقالات فارسی، ج ۳، تهران: فرانکلین، چاپ اول ۱۳۵۷، صص ۲۹ و ۳۶.
۵. _____؛ فهرست مقالات فارسی، ج ۴، تهران: فرانکلین، صص ۶۰، ۶۹، ۱۵۱ و ۳۶۵.

۳۶. «باز هم درباره لا»، آینه‌ها، س ۱۳، ش ۱ - ۳، فروردین - خرداد ۱۳۶۶، ص ۱۵۴.
۳۷. «وضع شیعه در عهد شریف رضی»، یادنامه علامه شریف رضی، به اهتمام سید ابراهیم سید علوی، تهران: روشنگر، چاپ اول، ۱۳۶۶، ص ۳۰۱ - ۳۲۹.
۳۸. «قصه خوانان جامعه اسلامی در قرن‌های سوم، چهارم و پنجم هجری»، قلمرو ادبیات کودکان، ش ۳، ۱۳۶۸.
۳۹. «بنی امیه در تاریخ»، المقالات و الرسائل (مجموعه مقالات کنکره جهانی هزاره شیخ مفید)، ۱۳۷۲، جلد ۶۲، ص ۵۶.
۴۰. «کتاب النقاظ»، تحقیقات تاریخی، ش ۸، بهار ۱۳۷۲، ص ۷ - ۳۵.
۴۱. «رسائل اخوان الصفا، نخستین دایرةالمعارف در تاریخ تمدن اسلامی به سبک امروز»، گلچرخ، ش ۱۰، تیر ۱۳۷۳، ص ۴ - ۱۲.
۴۲. «آقای حسین کریمان در قم»، نامه کریمان (یادمان شادروان حسین کریمان)، شماره مخصوص پژوهشنامه دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شهید بهشتی، زمستان ۱۳۷۳، ص ۸۵ - ۸۹.
۴۳. «ابوحیان توحیدی»، گلچرخ، ش ۱۴، مرداد ۱۳۷۵، ص ۵ - ۱۱.
۴۴. «استاد علی‌اصغر فقیهی و ترجمه نهج البلاغه»، قم امروز، ش ۹، بهمن ۱۳۷۶.
۴۵. «گمنامی ام از آفت شهرت برهانید»، قم امروز، ش ۱۰، اسفند ۱۳۷۶.
۴۶. «بهاء‌الدوله ابونصر فیروز»، دانشنامه جهان اسلام، جلد ۴، حرف ب، تهران: بنیاد دایره المعارف اسلامی، ۱۳۷۷، ص ۶۴۸ - ۶۴۹.
۴۷. «از لهجه قمی تا اصالت فرهنگی»، قم امروز، ش ۱۲، اردیبهشت ۷۷.
۴۸. «سخنی از قم دیروز»، قم امروز، ش ۱۷، مهر ۷۷.
۴۹. «نقد روزگاری در شور آباد»، علی‌اصغر فقیهی. قم امروز، ش ۲۵، بهمن ۷۷.
۵۰. «خاطراتی از سفر آفریقا»، قم امروز، شماره‌های ۲۹ و ۳۰ و ۳۱ و ۳۶ و ۴۰، سال ۱۳۷۷.
۵۱. «الْبُدءُ وَ التَّارِیخ»، دانشنامه جهان اسلام، ج ۲، حرف ب، تهران: بنیاد دایرةالمعارف اسلامی، ۱۳۷۵، ص ۵۳۵ - ۵۳۶.
۵۲. سخنرانی استاد علی‌اصغر فقیهی در بزرگداشت دکتر حسین کریمان، انجمن مفاخر فرهنگی، ۲۵ بهمن ۱۳۷۵.
۵۳. «قم در مسیر تاریخ (۱)»، نامه قم، ش ۱ و ۲، بهار و تابستان ۱۳۷۷، ص ۱۳ - ۴۴.
۵۴. «قم در مسیر تاریخ (۲)»، نامه قم، ش ۳ و ۴، پاییز و زمستان ۱۳۷۷، ص ۱۱ - ۳۸.

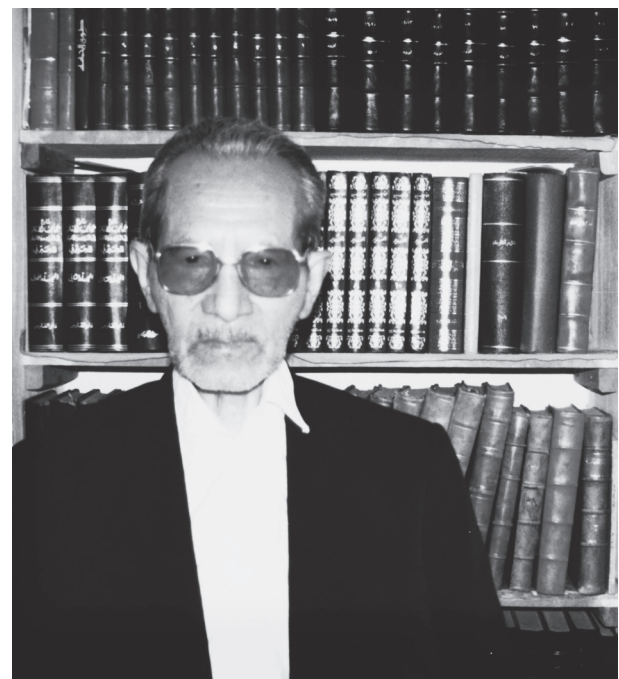
۱۴. بابامیری، سیدعلی؛ راهنمای مطبوعات قم، قم: اداره کل فرهنگ و ارشاد استان قم، چاپ اول ۱۳۷۹، ص ۱۹.
۱۵. باستانی پاریزی، محمدابراهیم؛ «نقد کتاب شاهنشاهی عضدالدوله دیلمی»، راهنمای کتاب، سال سیزدهم، ش ۳-۴، خرداد و تیرماه ۱۳۴۹، ص ۲۷۴-۲۸۶ و نیز چاپ شده در کتاب نای هفت بند، تهران ۱۳۵۰، ص ۱۷۶-۱۹۴.
۱۶. ———: «مراسم تجلیل و بزرگداشت» (در چهلمین روز درگذشت استاد فقیهی، مهمان سرای فرهنگستان زبان و ادب پارسی)، ۱۱ دی ماه ۱۳۸۲ با سخنرانی دکتر باستانی پاریزی، دکتر مهدی محقق، دکتر علی اشرف صادقی، دکتر حداد عادل، دکتر علی محسنی و دکتر ابومحمد وکیلی.
۱۷. ———: بازیگران کاخ سبز، تهران: علم، چاپ اول، ۱۳۸۶، صص ۲۳، ۴۹، ۷۷ و ۳۳۳.
۱۸. بروجردی، محمود؛ «استاد علی اصغر فقیهی و تاریخ آل بویه» (مصاحبه)، کیهان فرهنگی، س ۳، ش ۶، شهریور ۱۳۶۵، ص ۳-۱۰ و نیز چاپ شده در میراث ماندگار (مجموعه مصاحبه‌های سال سوم و چهارم کیهان فرهنگی) چاپ دوم، پاییز ۱۳۶۹، سازمان انتشارات کیهان، ص ۶۰-۶۹.

۶. ———؛ فهرست مقالات فارسی، ج ۵، تهران: فرانکلین، صص ۸، ۱۸۰، ۳۸۷ و ۴۰۲.
۷. ———؛ فهرست مقالات فارسی، ج ۶، تهران: فرانکلین، صص ۹۸، ۴۰۴ و ۵۰۹.
۸. اقبال آشتیانی، عباس؛ «معرفی کتاب تاریخ و عقاید وهابیان»، یادگار، س ۱، ش ۷، دی ۱۳۲۳، ص ۸.
۹. امیدعلی، غلامرضا؛ کتاب‌شناسی استان قم، قم: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان قم، چاپ اول ۱۳۷۹، شماره‌های ۹۷۲ و ۲۷۱.
۱۰. انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ «مراسم بزرگداشت خدمات علمی و فرهنگی استاد علی اصغر فقیهی»، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، تاریخ برگزاری ۲۹ بهمن ۱۳۸۷.
۱۱. ———؛ زندگی‌نامه و خدمات علمی و فرهنگی مرحوم علی اصغر فقیهی، مجموعه زندگی‌نامه‌ها، ش ۹۷، تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، چاپ اول ۱۳۸۷، ۲۵۲ ص + تصویر.
۱۲. انصاری، ناصرالدین؛ «درگذشت علی اصغر فقیهی»، آینه پژوهش، ش ۹۵، ۱۳۸۳، ص ۲۴۵-۲۴۶.
۱۳. ایمان؛ «استاد علی اصغر فقیهی درگذشت»، ایمان، ش ۵۱۱، ۶ آذر ۱۳۸۲، ص ۲.

۱۹. برهان تبریزی، محمدحسین؛ برهان قاطع، به تصحیح محمد معین، تهران: کتابفروشی ابن سینا، چاپ دوم ۱۳۴۲، صص ۱۱-۱۲.
۲۰. بیگدلی آذری، محمدعلی؛ «شعری درباره‌ی استاد فقیهی»، رواق نور، ش ۴۷، ۵ آذر ۱۳۸۳، ص ۷.
۲۱. جواهر کلام، عبدالحسین؛ «شیخ ابوالحسن فقیهی»، تربت پاکان، ج ۱، انصاریان، چاپ اول ۱۳۸۲، صص ۲۲۶-۲۲۹.
۲۲. جواهری وجدی، غلامحسین؛ «فوز عظیم»، (شعری در سوگ فقیهی)، رواق نور، ش ۴۷، ۵ آذر ۱۳۸۳، ص ۷.
۲۳. حمیدی، رضا؛ «شهید بهشتی دین و علم را با هم عجین کرده بود»، جوان، ۵ تیرماه ۱۳۸۴، ص ۲.
۲۴. حیدری، اقبال حیدر؛ وهابیان، بررسی و تحقیق‌گونه‌ای درباره‌ی عقاید و تاریخ فرقه‌های وهابی، (به زبان اردو)، قم: مجمع جهانی اهل بیت، چاپ اول ۱۳۸۵، ص ۵۱۸.
۲۵. خاکسار، منصور؛ «به زیرطاق زبرجد نوشته‌اند به زر، که جز نکویی اهل کرم نخواهد ماند»، رواق نور، (ویژه‌نامه‌ی سالگرد درگذشت استاد فقیهی)، نشریه سازمان آموزش و پرورش قم، ش ۴۷، ۵ آذر ۱۳۸۳، ص ۱.
۲۶. خامه دار، محمد؛ «دنیا را به دنبال معرفت گشتم»، (به انگیزه‌ی برگزاری همایش نکوداشت استاد علی‌اصغر فقیهی قمی) (گفت و گو)، کیهان، ۱۶ اسفند ۱۳۸۰، ص ۶.
۲۷. خان‌بابا مشار؛ مؤلفین کتب چاپی، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، چاپ ۱۳۵۲، ج ۴، صص ۴۷۱-۴۷۳.
۲۸. خورشید؛ «دوست داشت معلم باقی بماند»، (بزرگداشتی برای علی‌اصغر فقیهی، پژوهشگر و مترجم نهج البلاغه)، خورشید، ۳ اسفند ۱۳۸۷.
۲۹. خیمه؛ «پیرغلام درباره‌ی علی‌اصغر فقیهی»، خیمه، ش ۱۰، دی و بهمن ۱۳۸۲، ص ۴۴.
۳۰. درس‌هایی از مکتب اسلام؛ «در سوگ استاد علی‌اصغر فقیهی»، درس‌هایی از مکتب اسلام، ش ۱۱، سال ۴۳، بهمن ۱۳۸۲، صص ۶۸-۷۰.
۳۱. ذوالمجدد، جواد؛ «نقد تاریخ مذهبی قم»، راهنمای کتاب، سال شانزدهم، ش ۱۰-۱۲، دی - اسفند ۱۳۵۲، صص ۶۸۴-۶۹۱.
۳۲. رحیمی، علاء‌الدین؛ «زندگی‌نامه‌ی علی‌اصغر فقیهی»، شبکه‌ی چهار سیما، گروه فرهنگ و معارف اسلامی، برنامه‌ی با کاروان معرفت، سال ۱۳۷۸.
۳۳. رسالت؛ «نهج البلاغه، منشور حکومت است» (گفت و گو)، رسالت، ۲۳ مرداد ۱۳۷۹، ص ۶.
۳۴. رشد معلم؛ «علی‌اصغر فقیهی، مورخ و محقق»، رشد معلم، ش ۲۵، مهر ۱۳۸۹، ص ۷۵.
۳۵. رضوی برقی، سیدحسین؛ «کارنامه‌ی فرزانه‌ای از زمانه‌ی» کتاب ماه تاریخ و جغرافیا، سال هفتم، ش ۲، آذرماه ۱۳۸۲، صص ۱۱۲-۱۱۹ و نیز آیینة میراث، دوره جدید، سال اول ش ۳، پاییز ۸۲، ص ۲۲، صص ۱۹۲-۲۰۲ نیز: نامه‌ی قم، ش ۳۲-۳۵، پاییز و زمستان ۱۳۸۲، صص ۱۱-۱۷ و نیز نویراسته‌ی نونوشت فرزانه‌ای از زمانه، متن فیلم‌نامه‌ی مستند، صدا و سیما، جمهوری اسلامی، ۱۳۸۶، ص ۵۵.
۳۶. رفیعی، علی؛ شهاب شریعت «درنگی در زندگی آیت‌الله مرعشی نجفی»، قم: کتابخانه‌ی مرعشی نجفی، ۱۳۷۳، ص ۲۰۵.
۳۷. رواق نور؛ «تاریخچه‌ی بنای دبیرستان حکیم نظامی»، رواق نور، ش ۴۷، ۵ آذر ۱۳۸۳، ص ۲.
۳۸. _____؛ «کارنامه‌ی فرزانه‌ای از زمانه»، رواق نور، ش ۴۷، ۵ آذر ۱۳۸۳، صص ۵-۶.
۳۹. رهبریان، محمدرضا؛ «ویژه‌ی رحلت پدر فرهنگ نوین قم، استاد فقیهی، چون دهخدا یک چهره‌ی ملی است»، پیام قم، سال ششم، ش ۱۹۸، ۶ آذر ۱۳۸۲، ص ۳.
۴۰. _____؛ «زندگی‌نامه‌ی استاد علی‌اصغر فقیهی»، پیام قم، سال ششم، ش ۱۹۸، ۶ آذر ۱۳۸۲، ص ۳.
۴۱. _____؛ «گزارشی از پانزدهمین گردهمایی سالانه دانش‌آموختگان حکیم نظامی»، پیام قم، ش ۲۲۶، ۶ تیر ۱۳۸۳، ص ۴.
۴۲. _____؛ «معرفی کتاب فارسی قمی»، گویه، ش ۱۰۴، خرداد

- ۱۳۸۵، ص ۵.
۴۳. _____؛ «با بزرگان و برگزیدگان قمی، دکتر علی‌اشرف صادقی»، گویه، ش ۱۰۴، خرداد ۱۳۸۵، ص ۵.
۴۴. _____؛ «چشم اندازی به قم در متون کهن فارسی و فرهنگ عامه»، نامه قم، ش ۳۴، پاییز ۱۳۹۰، ص ۴۷ - ۶۷.
۴۵. زائر؛ «ما وارث این ارزش‌ها هستیم»، زائر، ش ۱۱۲، ۱۳۸۳، ص ۴۴ - ۴۶.
۴۶. سادات ناصری، سیدحسن؛ «مصاحبه با استاد علی‌اصغر فقیهی»، (گفت و گو)، رشد ادب فارسی، سال اول، ش ۳، ۱۳۶۴، ص ۱۱ - ۴.
۴۷. سلیمانی آشتیانی، مهدی؛ استاد علی‌اصغر فقیهی، معلم، مورخ و قم‌پژوه، (از مجموعه مفاخر قم ۱)، با همکاری مرکز قم پژوهی و کانون نویسندگان قم: نورمطاف، چاپ اول ۱۹۰، ۱۹۲ ص.
۴۸. سلیمانی ارانی، حبیب‌الله؛ «دانشور فروتن»، ستارگان حرم، ج ۱۹، قم، زائر، چاپ اول ۱۳۸۵، ص ۵۸ - ۷۶.
۴۹. سوره؛ «او احترام همه را برمی‌انگیخت، خاطرات علی‌اصغر فقیهی از شهید بهشتی»، سوره، ش ۳۳، تیر - مرداد ۱۳۸۶، ص ۳۶ - ۳۷.
۵۰. شراف، امیرحسین؛ «پر بار، نوگرا و فروتن»، کتاب هفته، ش ۱۵۱۱، آذر ۱۳۸۲، ص ۱۶.
۵۱. _____؛ «جلوه‌های فرهنگ و فرزاندگی»، (یاد استاد علی‌اصغر فقیهی)، بخارا، ش ۳۵، فروردین - اردیبهشت ۱۳۸۳، ص ۳۷۲.
۵۲. صدا و سیما؛ فرزانه‌ای از زمانه، تهیه فیلم مستندی بر پایه زندگی و شخصیت استاد علی‌اصغر فقیهی، تولید صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، سال ۱۳۸۶ با گفت‌وگوهایی از دکتر محمدامین ریاحی، دکتر مظاهرمصفا، دکتر عباس محمودیان، دکتر عبدالرحیم اشعری و دیگران.
۵۳. صادقی، علی‌اشرف؛ «ضایعه‌ای جبران‌ناپذیر»، (درباره درگذشت دکتر احمد تفضلی)، کلک، ش ۸۰ - ۸۳، آبان - بهمن ۱۳۷۵، ص ۵۲۷.
۵۴. طبیب زاده، امید؛ جشن نامه علی‌اشرف صادقی، تهران: هرمس، چاپ اول ۱۳۸۲، ص ۵.
۵۵. عارفی، محمد مهدی و عبدالرحیم حجتی؛ «گفت و گویا استاد فقیهی»، فرهنگ کوثر، ش ۱۶، تیر ۱۳۷۷، ص ۷۹ - ۸۵.
۵۶. عباسی، مهدی؛ «فرزانه‌ای از کویر، شادروان استاد علی‌اصغر فقیهی»، پیام بهارستان، دوره دوم، سال دوم، ش ۶، سال ۱۳۸۸، ص ۱۳۵ - ۱۴۸.
۵۷. _____؛ تاریخ معارف قم، ناشر مؤلف، چاپ اول ۱۳۸۸، ص ۴، ۱۱، ۱۲، صص ۸۸ - ۱۰۱، ص ۱۵۵ - ۱۶۱، ص ۱۶۳، ۲۱۵ و ۲۲۸ - ۲۳۱.
۵۸. عزتی‌پور، احمد؛ «نگاهی به دستوره‌های املا و انشا»، کتاب ماه ادبیات و فلسفه، ش ۱۷، اسفند ۱۳۷۷، ص ۳۸ - ۳۹.
۵۹. فانی، کامران و سادات، محمد علی؛ «مدخل علی‌اصغر فقیهی»، دانشنامه دانش‌گستر، ج ۱۲، تهران، مؤسسه دانش‌گستر، چاپ اول ۱۳۸۹، ص ۱۵.
۶۰. فرساد، عباس؛ «درباره علی‌اصغر فقیهی»، ایمان، ش ۱۴۱، ۱۷ دی ۱۳۸۰، ص ۶.
۶۱. _____؛ «شبی بر مزار زنده‌یاد استاد علی‌اصغر فقیهی»، رواق نور، ش ۴۷، ۵ آذر ۱۳۸۳، ص ۷.
۶۲. فولادی، علی‌رضا؛ «مصاحبه با استاد»، نامه قم، سال چهارم، ش ۱۵ - ۱۶، پاییز و زمستان ۱۳۸۰، ص ۱۵۷ - ۱۶۸.
۶۳. قم امروز؛ «قمی‌ها افتخار کنند که قمی هستند»، (مصاحبه با استاد)، قم امروز، پیش شماره ۱ و ۲، ۱۳۷۶.
۶۴. قنبری، محمد؛ ارج نامه فقیهی، (به مناسبت نکوداشت استاد)، زمستان ۱۳۸۰، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی اداره فرهنگ و ارشاد قم.
۶۵. کاظمی، اقدس؛ «شعری در ستایش فقیهی»، رواق نور، ش ۴۷، ۵ آذر ۱۳۸۳، ص ۸.
۶۶. کتاب قم، «جلوه‌های فرهنگ و فرزاندگی»، (گفت و گویا استاد علی‌اصغر فقیهی)، کتاب قم، ش ۴، ۲۰ اردیبهشت ۱۳۸۲.
۶۷. کریمی، نرجس؛ «استاد علی‌اصغر فقیهی از زندگی و آثار خود می‌گوید»، (گفت و گو)، راه مردم، فروردین ۱۳۷۹.
۶۸. _____؛ «گفت و گویا علی‌اصغر فقیهی»، مترجم نهج البلاغه، کتاب ماه دین، سال سوم، ش ۳۵، شهریور ۱۳۷۹، ص ۴۶ - ۴۷.
۶۹. گلبن، محمد و احمد شکیب‌آذر؛ فهرست توصیفی مقالات جشن نامه‌ها و یادنامه‌ها، تهران، انجمن مفاخر فرهنگی، چاپ اول ۱۳۸۵، ج ۱، ص ۲۹۳ و ۲۹۹ و ج ۲، ص ۹۰۶.
۷۰. گنجینی، ایوب؛ «وجه تسمیه توغ و درخت تاغ»، کیهان فرهنگی، ش ۳، ۸، آبان ۱۳۶۵، ص ۵ - ۳۶.
۷۱. مجاهدی، محمد علی؛ «شعری در ستایش استاد فقیهی»، رواق نور، ش ۴۷، ۵ آذر ۱۳۸۳، ص ۸.
۷۲. _____؛ «ماده تاریخ فوت شادروان فقیهی»، رواق نور، ش ۴۷، ۵ آذر ۱۳۸۳، ص ۸.
۷۳. _____؛ «پیراهل قلم نخواهد مُرد»، اطلاعات، ۱ آذر ۱۳۸۶،

۶. ص ۶.
۷۴. محسنی، علی؛ «تاریخچه گردهمایی دانش‌آموختگان دبیرستان حکیم نظامی قم»، رواق نور، ش ۴۷، ۵ آذر ۱۳۸۳، ص ۳.
۷۵. _____؛ «شرح چگونگی ساخت کتیبه استاد فقیهی»، رواق نور، ش ۴۷، ۵ آذر ۱۳۸۳، ص ۶.
۷۶. _____؛ «یادی از استاد فقیهی»، اطلاعات، ۱ آذر ۱۳۸۶، ص ۶.
۷۷. _____؛ «یادی از استاد دکتر محمدامین ریاحی»، اطلاعات، ۲۵ اردیبهشت ۱۳۹۱، ص ۶.
۷۸. محسنی نیا، زهرا؛ «واقعه عاشورا و تاریخ نگاری»، کیهان فرهنگی، س ۳، ش ۷، مهر ۱۳۶۵، ص ۳۵ - ۳۶.
۷۹. محقق، جواد؛ «استاد علی‌اصغر فقیهی، یک معلم تاریخ و مدرس جغرافیا»، رشد معلم، ش ۱۳۰، دی ۱۳۷۶.
۸۰. مدرسی طباطبایی، حسین؛ «قم در قرن نهم هجری، قم: حکمت، ۱۳۵۰، ص ۱۰ از مقدمه.
۸۱. _____؛ کتاب‌شناسی آثار مربوط به قم، قم: حکمت، ۱۳۵۳، ص ۱۹۷ - ۱۹۸.
۸۲. _____؛ تربت پاکان، جلد ۱، قم، مهر، ۱۳۵۵، ص ۳۷.
۸۳. _____؛ «نظری درباره نقد تاریخ مذهبی قم»، راهنمای کتاب، سال ۱۷، فروردین - خرداد ۱۳۵۳، ص ۱۸۵.
۸۴. معین، محمد؛ «همکاران»، (همکاری با محمد معین در گردآوری لغات قمی و بعضی یادداشتها)، فرهنگ معین، جلد اول، تهران: امیرکبیر، چاپ ششم، ۱۳۶۳، ص ۸۳.
۸۵. مقدس‌زاده، سیدمحمد؛ رجال قم و بحثی در تاریخ آن، تهران: چاپخانه مهرایران، ۱۳۳۵، ص ۱۳۲.
۸۶. ملکوتی، سیدعلی؛ فرهنگ‌واره کنایی و امثال قمی، قم: کتابخانه مرعشی نجفی، چاپ اول ۱۳۸۲، ص ۱۰.
۸۷. موحدی، محمد مهدی؛ زندگی نامه پزشکان نام‌آور معاصر ایران (۲)، تهران: ایرون، چاپ اول ۱۳۷۹، ص ۱۱ و ۱۷.
۸۸. _____؛ «مجلس بزرگداشت استاد علی‌اصغر فقیهی»، اطلاعات، ۹ دی ۱۳۷۴، ص ۱۱.
۸۹. _____؛ «نظری بر کتاب شریف نهج البلاغه»، اطلاعات، ۲۶ تیر ۱۳۷۵، ص ۷.
۹۰. نامه انجمن؛ «یادی از گذشتگان: علی‌اصغر فقیهی»، نامه انجمن ش ۱۱، پاییز ۱۳۸۲، ص ۱۶۲ - ۱۶۴.
۹۱. نامه قم؛ «معرفی کتابخانه شخصی علی‌اصغر فقیهی»، نامه قم، سال ۴، ش ۱۳، بهار ۱۳۸۰، ص ۳۹ - ۴۰.
۹۲. _____؛ «خاطره‌ای از استاد علی‌اصغر فقیهی»، نامه قم، س ۴، ش ۱۵ - ۱۶، پاییز و زمستان ۱۳۸۰، ص ۱۶۹.
۹۳. _____؛ «با یاد فرزانه فقید، مرحوم استاد علی‌اصغر فقیهی»، نامه قم، س ۶، ش ۲۳ - ۲۴، پاییز و زمستان ۱۳۸۲، ص ۷.
۹۴. نصیری، محمدرضا؛ اثر فرینان، (زندگینامه نام‌آوران فرهنگی، ج ۴، تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۱۳۸۴، ص ۳۰۱ - ۳۰۲.
۹۵. وفایی، ابومحمد؛ «شعری در ستایش استاد فقیهی»، رواق نور، ش ۴۷، ۵ آذر ۱۳۸۳، ص ۷.
۹۶. یغمایی، حبیب؛ «معرفی کتاب شاهنشاهی عضدالدوله»، یغما، سال ۲۲، ش مسلسل ۲۴۷، ش ۱، فروردین ۱۳۴۸، ص ۱۱۷.